

Afdeling Hollandse Delta.

Rapportage dagvlinders van de Drenkeling 2021 (gemeente Westvoorne), waarin tevens opgenomen lijst van geïnventariseerde plantensoorten.

Mededelingnummer IWG 2021/09

Auteur: Theo Briggeman

Rapportage dagvlinders van de Drenkeling 2021 te Rockanje, gemeente Westvoorne

***Een publicatie van de Insectenwerkgroep van de Natuurvereniging
Hollandse Delta, een afdeling van de KNNV. Mededelingennummer 2021/09***

Auteur/onderzoeker: Theo Briggeman

Omslagfoto: klein koolwitje. Fotograaf: Theo Briggeman

Natuurvereniging Hollandse Delta
een afdeling van de KNNV

secretariaat:

Peter Vermaas

Schudegge 17

3224 BP Hellevoetsluis

Telefoon: 0181-324058

Email: secretaris@voorne.knnv.nl

Inleiding

Het dagvlinderonderzoek in de wijk de Drenkeling in Rockanje is uitgevoerd op verzoek van de gemeente Westvoorne. Deze wijk is een relatief nieuwe woonwijk, welke zo duurzaam mogelijk wordt opgezet. De wijk is in ontwikkeling en wordt nog verder uitgebreid. Ook in 2021 werden er nog nieuwe huizen opgeleverd.

De Drenkeling

De gemeente heeft in samenwerking met de Natuurvereniging Hollandse Delta (NHD) de intentie het in de wijk opgezette groenplan op een ecologische wijze in te vullen. Onderdeel daarvan is het inzaaien van een aantal stukken openbaar groen met inheemse plantensoorten, hetgeen er onder meer in zou moeten resulteren dat de biodiversiteit in deze wijk substantieel verbetert. In dat verband heeft de gemeente in mei 2021 een aantal stukken groen met een mengsel van inheemse en meer exotische plantensoorten ingezaaid. Inmiddels is duidelijk geworden dat de gemeente een deel van het ingezaaide gebied wil gaan bebouwen. De bewoners van de wijk verzetten zich daartegen.

De wijk de Drenkeling met de twee waterpartijen en de hier nog niet ingezaaide geïnventariseerde terreintjes

De ecologisch beheerde stukken van de wijk zouden vervolgens moeten leiden tot een grotere diversiteit aan insecten, waaronder dagvlinders. In 2021 heeft de Insectenwerkgroep van de NHD daarom een nulmeting in dit stuk van de wijk uitgevoerd om te onderzoeken welke soorten dagvlinders zich na het inzaaien van de genoemde zaadmengsels in het gebied ontwikkelen. In deze rapportage wordt daarvan een eerste verslag gedaan.

De Plantenwerkgroep van de Natuurvereniging inventariseerde de oevers van twee waterpartijen in dit gebied. Omdat het gebied recent was ingezaaid, was het nog niet zinvol de flora van de overige delen van het terrein al te inventariseren. Bovendien werd het gebied al vroeg gemaaid, zodat de late inventarisatie ook feitelijk onmogelijk was. In de bijlage van dit rapport zijn de lijsten van de geïnventariseerde soorten weergegeven. Daaruit blijkt onder meer dat in het gebied nog zoutminnende soorten voorkomen. Dat heeft vermoedelijk te maken met het feit dat hier een voormalige kreekrestant is gelegen.

Vogels

In de waterpartijen van de wijk foerageerden dit jaar al lepelaars, waarschijnlijk afkomstig van de kolonie op het Quackjeswater. Ook grote canadese ganzen en nijlganzen vertoeven hier met regelmaat. Onder de overkapping van twee nieuwe huizen bouwden huiszwaluwen hun nesten. Een van de bewoners verwijderde een van deze nesten, hetgeen bij wet verboden is. Aanbevolen wordt de bewoners voor te lichten over het nut van deze zwaluwen, hun herkomst en het wettelijke verbod nesten te verwijderen. In het terrein zijn verder onder meer groene specht, scholekster, witte kwikstaart, gierzwaluw en putter waargenomen. Opvallend was dat er al groepen huismussen aanwezig waren, van soms 10-15 exemplaren. Dat duidt op een gunstige voedselsituatie, in de broedperiode vooral insecten. In de opschietende vegetatie werden frequent een of twee hazen gespot, inmiddels een rode lijst soort.

Monitoringsdagen dagvlinders 2021

Het gebied werd op zes dagen bezocht. Telkens werd een vaste, van te voren uitgezette, route afgelopen. Het ging daarbij om de volgende data met daarbij tevens de tijden en weerscondities.

De Drenkeling 2021						
nr	bezoekdatum	begintijd	eindtijd	temp.	bewolk.	wind
1	12-5-2021	13:15	13:45	19°C	zon	NW3
2	12-7-2021	13:30	14:15	24°C	bewolkt	N2
3	20-7-2021	11:20	12:15	21°C	zon	NW2
4	29-7-2021	11:45	12:35	22°C	zon	ZW5
5	11-8-2021	12:30	13:15	21°C	zon	ZW2
6	16-9-2021	12:15	13:15	21°C	zon	ZW3

Een van de waterpartijen in de Drenkeling.

Foto: Theo Briggeman

Telmethode

Gewerkt is op basis van de Handleiding voor meetnetten van vlinders van de Vlinderstichting en het CBS. Dat brengt onder andere met zich mee dat in de periode april tot september een vaste route wordt geteld. De Drenkeling is vanwege de nulmeting niet wekelijks bezocht. Daarbij worden alle vlinders genoteerd die zijn waargenomen tot een afstand van 2,5 meter aan beide kanten van de route, als ook vijf meter vooruit en vijf meter erboven. De tabel met alle onderzoeksdagen en weersomstandigheden is hierboven weergegeven. De tellingen zijn met behulp van de vlinderapp van Esri uitgevoerd. Daarmee worden de waarnemingen digitaal in het veld ingevoerd en verwerkt.

Soorten

In 2021 zijn er in de Drenkeling 14 soorten dagvlinders waargenomen. Het gamma uiltje, een dagactieve nachtvlinder werd eveneens meermalen gezien. Van de dagvlinders werden twee rode lijst soorten waargenomen, het bruin blauwtje en het oranje zandoogje.

Op Voorne was 2021 een van de slechtste jaren voor dagvlinders in de laatste decennia. Dat wordt vermoedelijk veroorzaakt door het feit dat de drie voorafgaande jaren erg droog en warm waren, waardoor er weinig nectar beschikbaar was. Het voorjaar van 2021 was bovendien koud en nat, hetgeen deze ontwikkeling heeft versterkt.

Als bedacht wordt dat de zadenmengsels eerst zeer laat werden ingezaaid en bovendien gedeeltelijk met niet inheemse soorten waren gemengd, is het aantal waargenomen soorten een bemoedigend resultaat te noemen. Een deel van de ingezaaide soorten kwam bovendien niet op, onder meer als gevolg van de later intredende droogte.

De randen van het gebied, aan de zijde van de Korteweg, leverden de rijkste populatie vlinders op, onder meer doordat daar al een meer volgroeide flora voorkwam, met onder andere diverse distelsoorten.

Soort	12mei	12 juli	20 juli	29 juli*	11 aug	16 sept	Totaal
Zwartspriddikkopje	-	-	-	-	1	-	1
Atalanta	-	1	2	1	1	-	5
Distelvlinder	-	-	-	1	-	-	1
Dagpauwoog	-	1	1	-	-	1	3
Kleine Vos	-	-	-	1	-	-	1
Bruin blauwtje (RL)	-	1	6	5	2	-	14
Bruin zandoogje	-	6	12	2	-	-	20
Oranje zandoogje (RL)	-	-	4	4	1	-	9
Icarusblauwtje	-	2	11	13	15	-	41
Klein geaderd witje	1	13	3	5	6	2	30
Klein koolwitje	-	23	23	11	10	20	87
Citroenvlinder	2	-	5	-	2	1	10
Kleine vuurvlinder	-	-	-	-	-	3	3
Witjes spec.	-	-	1	-	1	-	2
Groot koolwitje	-	2	4	-	1	1	8
Gamma uil	-	6	6	2	-	-	14
Totaal	3	55	78	45	40	28	249

Tabel: aantal dagvlinders per soort en datum 2021 in de Drenkeling (Rockanje)

*harde ZW-wind, windkracht 5. Waarschijnlijk van invloed op telresultaat.

RL= Rode Lijst soort

Ingezaaid zadenmengsel in de Drenkeling

Foto: Theo Briggeman

Aanbevelingen

Voor het komend seizoen zou het goed zijn als er duidelijkheid ontstaat over de bestemming van de geïnventariseerde stukken. De NHD is er voorstander van de thans onderzochte gebieden niet te bebouwen en komend seizoen uitsluitend gebruik te maken van inheemse soorten. Dat komt de biodiversiteit ten goede. Tot slot wordt uitdrukkelijk aanbevolen komend seizoen slecht een keer te maaien, en dat zo laat mogelijk in het seizoen. Een deel van het terrein zou in het kader van sinusbeheer om het jaar gemaaid kunnen worden.

Literatuur

Briggeman, Theo (2020), Trends in het voorkomen van dagvlinders op Voorne-Putten. In: Natuur in de Hollandse Delta, Jaarboek 2019. KNNV afdeling Voorne, Hellevoetsluis, 2020.

Prins, Willem & Theo Briggeman (2020), Dagvlindermonitoring op Voorne-Putten en Rozenburg. In: Natuur in de Hollandse Delta, Jaarboek 2019. KNNV afd. Voorne. Hellevoetsluis 2020.

Prins, Willem (2021), Stand van vlindermonitoringzaken einde seizoen 2021. Natuurvereniging Hollandse Delta, oktober 2021.

Van Swaay, C.A.M., Bos-Groenendijk, G.I., Deijk, J.R. van, Grunsvan, R.H.A. van, Kok, J.M., Huskens, K. & Poot, M. (2018). Handleiding landelijke meetnetten vlinders, libellen en nachtvlinders. Rapport VS2018.011, De Vlinderstichting, Wageningen.

Veling, Kars (2020), Eerste indruk: weer minder vlinders in 2020. Nature Today 5 oktober 2020.

Wallis de Vries, Michiel (2020), lijst van stikstoftolerante, indifferente en stikstof mijdende soorten, de Vlinderstichting februari 2020.

BIJLAGE

Gevonden plantensoorten 26 april 2021 (geel: zoutminnende soort)

Carex hirta	Ruige zegge
Euphorbia helioscopia	Kroontjeskruid
Glyceria maxima	Liesgras
Equisetum palustre	Lidrus
Glechoma hederacea	Hondsdrif
Epilobium hirsutum	Harig wilgenroosje
Senecio inaequidens	Bezemkruiskruid
Sonchus asper	Gekroesde melkdistel
Capsella bursa-pastoris	Herderstasje
Sparganium erectum	Grote egelskop
Carex acutiformis	Moeraszegge
Carex riparia	Oeverzegge
Rumex x pratensis (R. crispus x obtusifolius)	Bermzuring
Sinapis arvensis	Herik
Urtica dioica	Grote brandnetel
Convolvulus sepium	Haagwinde
Cirsium vulgare	Speerdistel
Bolboschoenus maritimus + Bolboschoenus laticarpus	Heen + Oeverbies
Daucus carota	Peen
Rumex obtusifolius	Ridderzuring
Cardamine hirsuta	Kleine veldkers
Hypochaeris radicata	Gewoon biggenkruid
Phragmites australis	Riet
Rumex crispus	Kruizuring
Alisma plantago-aquatica	Grote waterweegbree
Veronica filiformis	Draadereprijs
Medicago arabica	Gevlekte rupsklaver
Apium graveolens	Selderij
Juncus articulatus	Zomprus
Iris pseudacorus	Gele lis
Holcus lanatus	Gestreepte witbol
Agrostis stolonifera	Fioringras
Poa annua	Straatgras
Potentilla anserina	Zilverschoon
Medicago lupulina	Hopklaver
Plantago lanceolata	Smalle weegbree
Equisetum arvense	Heermoes
Cerastium glomeratum	Kluwenhoornbloem
Tripleurospermum maritimum	Reukeloze kamille
Stellaria media	Vogelmuur
Senecio vulgaris	Klein kruiskruid
Symphytum officinale	Gewone smeewortel
Lythrum salicaria	Grote kattenstaart
Bellis perennis	Madeliefje

Tussilago farfara	Klein hoefblad
Schoenoplectus tabernaemontani	Ruwe bies
Juncus inflexus	Zeegroene rus
Plantago major	Grote weegbree
Artemisia vulgaris	Bijvoet
Cirsium arvense	Akkerdistel
Pulicaria dysenterica	Heelblaadjes
Ranunculus repens	Kruipende boterbloem
Taraxacum officinale s.l. (incl. all sec.)	Paardenbloem

Gevonden plantensoorten 6 september 2021 (geel: zoutminnende soort)

Sinapis arvensis	Herik
Bellis perennis	Madeliefje
Equisetum arvense	Heermoes
Equisetum palustre	Lidrus
Epilobium hirsutum	Harig wilgenroosje
Lycopus europaeus	Wolfspoot
Menyanthes trifoliata	Waterdrieblad
Helosciadium nodiflorum	Groot moerasscherm
Glyceria maxima	Liesgras
Tripolium pannonicum	Zulte
Agrostis gigantea	Hoog struisgras
Sparganium spec.	Egelskop spec.
Taraxacum spec.	Paardenbloem spec.
Populus x canadensis (P. nigra x deltoides)	Canadapopulier
Alnus glutinosa	Zwarte els
Urtica dioica	Grote brandnetel
Salix alba	Schietwilg
Bolboschoenus maritimus	Heen
Rumex maritimus	Goudzuring
Sonchus oleraceus	Gewone melkdistel
Schoenoplectus tabernaemontani	Ruwe bies
Senecio inaequidens	Bezemkruiskruid
Jacobaea vulgaris	Jakobskruiskruid
Veronica catenata	Rode waterereprijs
Cirsium vulgare	Speerdistel
Nymphoides peltata	Watergentiaan
Juncus inflexus	Zeegroene rus
Medicago lupulina	Hopklaver
Trifolium repens	Witte klaver
Anagallis arvensis	Rood guichelheil
Juncus articulatus	Zomprus
Schoenoplectus tabernaemontani	Ruwe bies
Bidens frondosa	Zwart tandzaad

Polypogon viridis	Kransgras
Agrostis stolonifera	Fioringras
Medicago sativa	Luzerne
Inula britannica	Engelse alant
Achillea millefolium	Duizendblad
Stachys palustris	Moerasandoorn
Oenothera biennis	Middelste teunisbloem
Raphanus raphanistrum	Knopherik
Samolus valerandi	Waterpunge
Eupatorium spec.	Koninginnekruid spec.
Iris pseudacorus	Gele lis
Juncus bufonius	Greppelrus
Epilobium parviflorum	Viltige basterdwederik
Convolvulus sepium	Haagwinde
Helminthotheca echioides	Dubbelkelk
Alisma plantago-aquatica	Grote waterweegbree
Ranunculus repens	Kruipende boterbloem
Polygonum spec.	Varkensgras spec.
Phalaris arundinacea	Rietgras
Melilotus spec.	Honingklaver spec.
Elymus repens	Kweek
Lolium multiflorum	Italiaans raaigras
Lythrum salicaria	Grote kattenstaart
Trifolium pratense	Rode klaver
Heracleum sphondylium	Gewone berenklauw
Cirsium arvense	Akkerdistel
Brassica nigra	Zwarte mosterd
Pulicaria dysenterica	Heelblaadjes
Lactuca serriola	Kompassla
Matricaria chamomilla	Echte kamille
Typha latifolia	Grote lisdodde
Plantago major	Grote weegbree
Symphytum officinale	Gewone smeerwortel
Tussilago farfara	Klein hoefblad
Erigeron sumatrensis	Hoge fijnstraal
Erigeron canadensis	Canadese fijnstraal
Plantago lanceolata	Smalle weegbree
Potentilla anserina	Zilverschoon
Artemisia vulgaris	Bijvoet
Helosciadium nodiflorum	Groot moerasscherm
Polypogon viridis	Kransgras